

лансированных показателей, а также мотивации персонала на их достижение.

Таким образом, в данной работе были рассмотрены основные причины возникновения концепции сбалансированной системы показателей, основные постулаты данной концепции и преимущества, получаемые предприятием от внедрения данной системы.

1.Каплан Роберт, Нортон Дэйвид. Сбалансированная система показателей. От стратегии к действию. – М.: Олимп - Бизнес, 2005. – 304 с.

2.Каплан Роберт, Нортон Дэйвид. Стратегическое единство: создание синергии организации с помощью сбалансированной системы показателей. – М.: Диалектика - Вильямс, 2006. – 384 с.

3.Нильс-Горан Оливье, Жан Рой, Магнус Веттер. Сбалансированная система показателей. Практическое руководство по использованию: Пер. с англ. – М.: Изд. дом «Вильямс», 2006. – 304 с.

4.Рамперсад Х.К. Универсальная система показателей для оценки личной и корпоративной эффективности. – М.: Альпина Бизнес Букс, 2006. – 152 с.

Получено 07.09.2007

УДК 338.121

О.В.ШКУРКО

Харківська національна академія міського господарства

ОПТИМІЗАЦІЯ ФІНАНСОВИХ ДЖЕРЕЛ ВІДТВОРЕННЯ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ

Доводяться переваги впровадження комбінацій різних джерел фінансування відтворення необоротних активів на основі аналізу існуючих підходів до оптимізації активів житлово-комунальних підприємств.

Аналітичний огляд наукових публікацій вітчизняних та закордонних авторів свідчить, що ефективність діяльності житлово-комунальної сфери, як правило, досліджується в рамках вирішення певної локальної проблеми, а саме: підвищення рівня і якості комунального обслуговування населення на регіональному рівні, удосконалення системи ціноутворення, забезпечення фінансової надійності та самодостатності господарської діяльності підприємств, ефективності капітальних інвестицій в розвиток галузі тощо. Найбільш відомими вченими в зазначених аспектах є С.В.Голов, В.М.Костюченко, Глен А. Велш, Даніел Г.Шорт, К.Макконнел, В.Н.Лісовицький, Л.Г.Ловінська, В.П.Ніколаєв [1, 2, 4-7].

Однак успішна господарська діяльність кожного підприємства визначається системою взаємодіяючих чинників, які в решті решт залежать від ефективності використання усіх активів, що належать підприємству. З урахуванням цього логічно стверджувати, що ефекти-

вність діяльності житлово-комунальної сфери є прямим наслідком економічної ефективності використання активів житлово-комунальних підприємств. Між тим в економічній науці до цього часу відсутні роботи, які б на основі розробки ринкових критеріїв оцінки економічної ефективності використання активів житлово-комунальних підприємств сформулювали науково обґрунтовані рекомендації щодо запровадження нових економічних механізмів до проведення оптимальної стратегії розвитку житлово-комунальних підприємств у конкретних умовах кожного регіону.

Розвиток діючих підприємств житлово-комунального господарства локальних регіонів має два можливих варіанти розвитку:

1. Розширення, реконструкція, модернізація та технічне переозброєння діючого підприємства. Цей період формування активів слід розглядати як постійний процес.

2. Формування нових структурних підрозділів діючого комунального підприємства. Цей процес може здійснюватись шляхом формування нових структурних майнових комплексів за рахунок передачі у комунальну власність об'єктів соціальної інфраструктури підприємств та організацій, що знаходяться у межах локального регіону господарської діяльності відповідного комунального підприємства. Варіантами такого формування можуть бути також нове будівництво і купівля збанкрутілого приватного підприємства.

Перший і другий варіанти формування активів є формою інвестиційної діяльності діючих комунальних підприємств, тому ефективність нарощування активів повинна визначатись за методиками розрахунків ефективності інвестиційних проектів. У даному випадку не розглядаємо ці методики, оскільки в економічній літературі достатньо висвітлені такі методичні розрахунки [2, 4, 6, 7].

З урахуванням розширення діяльності житлово-комунальних підприємств стратегія ефективного використання нових активів повинна будуватися на таких принципах:

- 1) урахування перспективи розвитку операційної діяльності та форм її диверсифікації відповідно до регіональних задач збільшення обсягів та підвищення якості надання комунальних послуг;
- 2) забезпечення відповідності обсягу і структури активів, що формуються до обсягу і особливостей режиму споживання комунальних послуг у даному локальному регіоні;
- 3) забезпечення оптимального складу активів з точки зору ефективності діючих технологічних процесів та організації господарської діяльності;

- 4) створення умов прискорення обороту активів шляхом проведення системного аналізу показників їх оборотності;
- 5) вибір найбільш прогресивних видів активів з позицій забезпечення росту рівня їх капіталізації.

Для визначення загальної суми активів, яка необхідна для розвитку підприємства, використовують модель фінансової підтримки економічного зростання [1,3,5]. Ця модель має вигляд:

$$\frac{\Delta S_{\Pi}}{S} = \frac{b(NP/S)(1 + D/E)}{(A/S) - [b(NP/S)(1 + D/E)]}, \quad (1)$$

де $\frac{\Delta S_{\Pi}}{S}$ – заданий темп економічного зростання, що визначається рівнем приросту реалізації продукції або послуг; ΔS_{Π} – приріст реалізації продукції або послуг у розрахунковому періоді; S – сума реалізації продукції або послуг у базовому (звітному) періоді; NP – загальна сума чистого прибутку підприємства; E – сума власного капіталу; D – сума запозиченого капіталу; A – загальна сума активів підприємства.

Ефективне формування активів житлово-комунальних підприємств спрямовується, по-перше, на забезпечення майбутнього повного корисного використання окремих їх видів, а по-друге – на підвищення потенційної їх спроможності генерувати операційний прибуток.

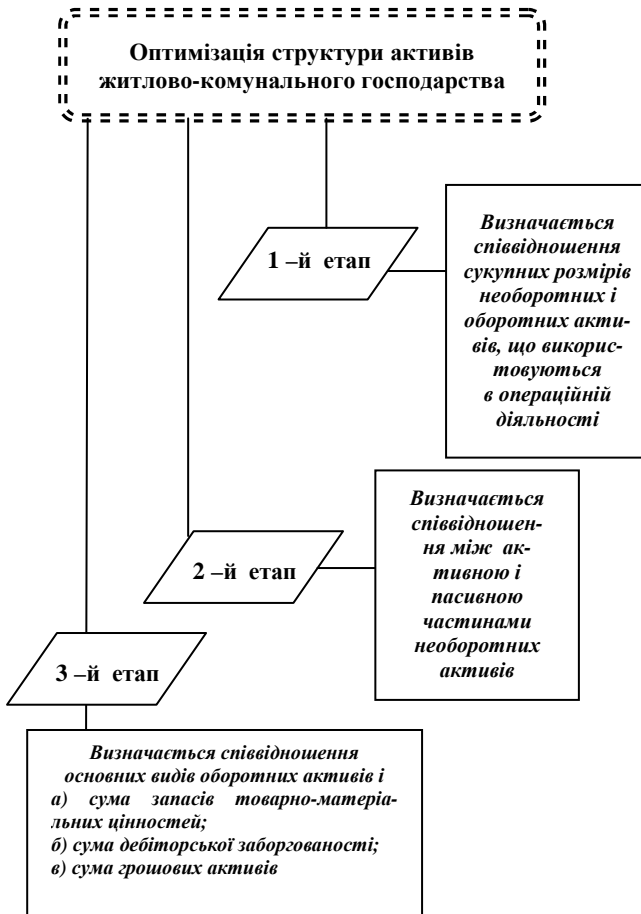
Процес оптимізації структури активів можна представити наведеною на рисунку схемою.

Виконані за цією схемою розрахунки фінансування розвитку активів комунальних підприємств м.Харкова свідчать, що найбільш ефективним є варіант, коли використовується одночасно комбінація з трьох джерел:

- а) власний капітал (амортизація і прибуток);
- б) кредити комерційних банків;
- в) пільгові комерційні кредити з місцевого бюджету.

Вивчення нами практики фінансування відтворення необоротних активів у м.Харкові свідчить, що капітальні інвестиції підприємства житлово-комунального господарства намагаються одержати в основному шляхом підвищення тарифів. Причому «інвестиційна складова», наприклад, у 2006 р. зросла в 3-4 рази, що значно підвищило тарифи і збільшило неплатежі населення за воду, тепло, послуги житлово-експлуатаційних організацій. При змішаному фінансуванні, на нашу думку, можна при значно менших тарифах забезпечувати нормальну

експлуатацію основних фондів житлово-комунального господарства.

Послідовність процесів щодо оптимізації структури активів

1. Голов С.В., Костюченко В.М. Бухгалтерський облік за Міжнародними стандартами. – К.: Екаунтін, 2000. – 384 с.
2. Глен А. Велш, Даніел Г. Шорт. Основи фінансового обліку: Пер. з англ. – К.: Основа, 1997. – 943 с.
3. Національні Положення (стандарти) бухгалтерського обліку: Нормативна база. – Харків: Курсор, 2004. – 235 с.
4. Макконнел К. Экономика. Принципы, проблемы. – М.: Инфра-М, 2003. – 972 с.
5. Лісовицький В.Н. Історія економічних вчень. – Харків: ТОВ „Р.И.Ф.”, 2002. – 320 с.

6.Ловінська Л.Г. Сутність оцінки в системі бухгалтерського обліку довгострокових активів // Фінанси України. – 2006. – №5. – С.108-116.

7.Ніколаєв В.П. Зміцнення фінансового стану комунальної галузі // Фінанси України. – 2003. – №6. – С.75-81.

Отримано 06.09.2007

УДК 339.1 : 628.477

В.І.ОСПІЩЕВ, канд. екон. наук, О.В.БОНДАРЕНКО

Харківська національна академія міського господарства

ФАКТОРИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ФОРМУВАННЯ РИНКУ ВТОРИННИХ РЕСУРСІВ

Визначаються фактори, пріоритетність яких треба застосовувати при формуванні ринку вторинних ресурсів.

В Україні промислова переробка компонентів твердих побутових відходів (відсортованих від відходів валового збору чи окремо зібраних) знаходиться на початковій стадії. Точних даних про кількість відходів немає. Однак наявні оцінні статистичні дані України свідчать, що маса відходів щорічно зростає й досягає вже критичної величини [8].

З табл.1 видно, що керування твердими побутовими відходами, безумовно, є екологічною проблемою.

Таблиця 1 – Утворення та використання вторинної сировини

	Утворено, тис. т				Рівень використання вторинної сировини в обсязі знов утвореної, відсотків				Частка вторинної сировини, видаленої, знешкодженої або захороненої, в обсязі знов утвореної, відсотків			
	2000	2003	2004	2005	2000	2003	2004	2005	2000	2003	2004	2005
Всього, у тому числі тверді побутові	184192,4	194241,6	215133,0	231189,5	41,2	52,5	58,5	65,0	43,4	10,9	19,5	8,3
	1459,1	2821,7	3235,3	3527,0	2,2	3,6	2,8	2,3	100,0	100,0	100,0	100,0

Аналіз публікацій [1-3, 9] свідчить, що в даний час відсутня єдина концепція ринку вторинних ресурсів і рециркулювання відходів.

Цілком очевидно, що програми щодо вторинної переробки зосереджені на реалізації перероблених продуктів на традиційному ринку (скло – в скляній та контейнерній промисловості, папір – в целюлозній промисловості, тощо) не здатні чинити вплив на собівартість повторно переробленої сировини. На такому ринку, де існують тільки один або декілька покупців і багато продавців, ціна встановлюється покупцем.